

modern Dactyloscopisch Instituut was verbonden. Alle contract-koelies werden geregistreerd en hun vingerafdrukken werden aan de registratiegegevens toegevoegd – verdween nu een koelie van een bepaalde onderneming, dan kon, als hij zich bij een andere onderneming aanmeldde, onmiddellijk worden nagegaan waarvandaan hij afkomstig was, en wanneer dan bleek dat hij zijn werk in de steek had gelaten, werd hem overal elders werk geweigerd.

In totaal waren in '38 in de Buitengewesten ruim driehonderdduizend van Java overgebrachte koelies werkzaam.

★

Eerder vermeldden wij dat ca. 1940 van de naar schatting ca. acht-en-zestig miljoen inheemsen omstreeks zeven-en-veertig miljoen op Java (en Madoera) leefden. De eeuwen door was Java het hoofdeiland geweest in de Indische archipel; was er sprake geweest van een inheemse centrale macht, dan was deze van Java uitgegaan. Daar, en daar alleen, waren al in de Middeleeuwen grote gedeelten van het oerwoud gerooid en had zich een rijke inheemse beschaving kunnen ontwikkelen die de verbouw van rijst op bevoeide *sawahs* als economische grondslag had gehad. Naarmate nu onder het Nederlands bewind de bevolking groeide, werd op het eiland meer woeste grond ontgonnen. Niet alle grond kwam evenwel voor ontginning in aanmerking: men moest er op de berghellingen grote bossen in stand houden (het gouvernement gaf zich daar veel moeite voor), teneinde te voorkomen dat de humuslaag door erosie zou verdwijnen. Het gevolg was dat, vooral in de twintigste eeuw, het tempo van ontginning het tempo van de bevolkingsgroei niet kon bijhouden. De inheemse bevolking nam van 1928 tot 1938 met ca. 20% toe, het landbouwareaal slechts met 4%. Het gemiddeld grondbezit nam af: het daalde van 1,15 ha per landbouwend gezin in 1922 tot 0,86 ha in 1938. Bovendien nam naar verhouding het aantal particuliere bezitters onder de landbouwers toe. Op grote delen van Java, behalve in de Vorstenlanden, was de landbouwgrond traditioneel bezit geweest van de dorpsgemeenschap; dat communale grondbezit was al aangetast toen na 1870, gelijk weergegeven, bepaald werd dat nieuw ontgonnen landbouwgronden bezit zouden worden van de ontginners. In 1882 was van de landbouwgronden op Java, in totaal bijna 37 000 km², 47% particulier- en 42% gemeenschapsbezit (de resterende 11% waren gronden die bebouwd